

Presentació*

Després d'haver estat parcialment negligit per amplex sectors de la historiografia, el tema de les relacions entre l'Església i l'Estat durant l'època moderna torna a ser un centre d'atenció preferent, tal com ho evidencien els nombrosos monogràfics de revistes, congressos i col·loquis que s'hi estan dedicant. Amb l'apassionant coneixement del passat com a finalitat en si, un dels factors d'aquesta recuperació és la necessitat d'entendre la societat actual, condicionada per l'evolució de les relacions entre aquestes dues grans estructures vertebradores. Fent-se'n ressò, la revista *Manuscripts* dedica el seu vintè número a abordar aquesta temàtica des de diversos angles i des d'uns supòsits tan variables com els enfocaments dels diversos autors amb què ha tingut la fortuna de comptar i que desenvolupen les seves reflexions al llarg del dossier, la secció miscel·lània i les ressenyes d'algunes de les investigacions més novedoses en aquest sector.

* Els articles de Maximiliano Barrio, Joan Bada i Antonio Carrasco van ser oralment plantejats en el marc del VIII Cicle de Conferències «Les relacions entre l'Església i l'Estat durant l'època de la Il·lustració», celebrat a la Facultat de Lletres de la UAB els dies 11 i 13 de març de 2002 i organitzat per la revista *Manuscripts*.